

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.116/2016/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Kecskés Patrícia ügyvéd által képviselt I. r., II. r. és III. r. felpereseknek - a dr. Törőcsik Tamás ügyvéd által képviselt I. r. és II. r. alperesek ellen kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2015. október 30. napján kelt 15.P.21.888/2014/16. számú ítélete ellen felperesek részéről 17., alperesek részéről 18. és 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **megváltoztatja**, és a felperesek keresetét teljes egészében elutasítja.

Mellőzi az I. és II. r. alperes 419 457 (négy-száz-tizenkilencezer-négy-százötvenhét) Ft kezelési költség, 21 700 (huszonegyezer-hétszáz) Ft eljárási illeték és 30 000 (harmincezer) Ft + áfa ügyvédi munkadíj felperesek javára történő megfizetésére kötelezését.

A felperesek által az alperesek, mint egyetemleges jogosultak javára fizetendő elsőfokú perköltség összegét 45 900 (negyvenötezer-kilencszáz) Ft-ra felemeli.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 46 900 (negyvenhatezer-kilencszáz) Ft fellebbezési eljárási költséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I N D O K O L Á S

A peres felek között 2004. február 3. napján jelzálogjoggal biztosított kölcsönszerződés jött létre, amelyet **(közjegyző neve) (település neve)-i** közjegyző az 5119/Kj/81/2004. számú közjegyzői okiratba foglalt. A szerződés szerint az alperesek 3 690 000 Ft összegű kölcsönt folyósítottak az I. r. felperes részére. A felek az induló ügyleti kamatot évi 3%-ban, a kezelési költséget évi 2%-ban, a kölcsön futamidejét 20 évben határozták meg azzal, hogy az ügyleti kamat és a kezelési költség változó mértékű, azokat az alperesek a kölcsönszerződés fennállása alatt jogosultak egyoldalúan megváltoztatni (II. 1. és 2.pont).

A kölcsönszerződés III. részének 2. és 3. számozatlan bekezdésében a felek az alábbiakat rögzítették: „a szerződő felek megállapodnak abban, hogy jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön és járuléktartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az adósoknak a hitelezőknél vezetett számlái és a hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői tanúsítványt fogadják el.

Az adósok és a zálogkötelezettek egyidejűleg alávetik magukat annak, hogy jelen közjegyzői okirat az adósok terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás

kezdeményezése esetén is a hitelezők felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa."

A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés III. része fentebb idézett rendelkezésének, továbbá a II.2. pont érvénytelenségének megállapítását kérték. Hangsúlyozták, a kölcsönszerződés kezelési költségre vonatkozó II.2. pontját az alperesek velük egyedileg nem tárgyalták meg, így módon az nem vált a szerződés részévé, annak kikötése a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelen, emellett lehetetlen feltétel. Állították, hogy az I. r. alperes kezelési költség címén 2004. február 5-től 2014. augusztus 1. napjáig 723 273 Ft-ot vont le a számlájukról, amelyet a fentiek alapján köteles jogalap nélküli gazdagodás címén visszafizetni a részükre.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A kezelési költség felszámítását illetően a Hpt. 210. § (2) bekezdésében és a 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra utalással kiemelték, az költség jellegű hiteldíj, a banki adminisztrációért felszámított költségátalány, amely az adóst a kamattartozáson felül terheli. Hangsúlyozták, a Hpt. 2010. június 11. napjától hatályos 210. § 5.a. pontja a kezelési költséget mint felszámítható kamatjellegű költségnemet definiálja, így annak felszámítása nem jogalap nélküli, annak visszafizetésére nem kötelezhetők.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította a peres felek között 2004. február 3. napján létrejött közjegyzői okiratba foglalt építési kölcsönszerződés részleges érvénytelenségét, és kötelezte az I. r., II. r. alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felpereseknek 15 nap alatt 419 457 Ft-ot. Az alpereseket a felperesek javára 21 700 Ft eljárási illeték és 30 000 Ft + áfa összegű ügyvédi munkadíj megfizetésére kötelezte, míg a felpereseket ugyancsak 30 000 Ft + áfa összegű perköltség megfizetésében marasztalta az alperesek javára. Határozatának indoklásában kiemelte, a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói szerződés, az abban foglaltakra a szerződéskötés időpontjára figyelemmel a 2014. évi XXXVIII. tv. rendelkezései nem alkalmazhatók. Részletesen kifejtett álláspontja szerint nem ítélte érvénytelennek a szerződés III. pontjának felperesek által támadott rendelkezéseit.

A szerződés kezelési költségre vonatkozó II.2. pontja tisztességtelenségének vizsgálata körében kifejtette, a Hpt. 2010. június 11-i módosítását megelőzően a Hpt. 210. §-ában foglaltak szerint a kezelési költség nem volt a kölcsönszerződések kötelező költségeleme, a fenti időpontot követően azonban a kezelési költség a jogszabály erejénél fogva vált a szerződések részévé, így az ettől az időponttól kezdődően költségjellegű hiteldíj, a banki adminisztrációért felszámított költségátalánnyal jelent meg a szerződésben, amit 2010. június 11. napjától az alperesek jogszerűen számoltak fel a felpereseknek. Megítélése szerint ugyanakkor az eredeti szerződésben nem egyértelműen, nem megfelelő tartalommal került sor a kezelési költség meghatározására, ezért a 2004. február 2. és 2010. június 11. napja közötti időszakban e jogcímen az alperesek indokolatlanul vontak le az I. r. felperestől 419 457 Ft-ot, így ezt az összeget kötelesek visszafizetni.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen valamennyi peres fél fellebbezéssel élt. A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a keresetüknek teljes egészében helytadó döntés meghozatalát kérték. Fenntartották álláspontjukat a kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés lehetetlenségét és tisztességtelenségét illetően, álláspontjuk szerint jogszabályváltozás nem alkalmas ennek orvoslására. Kiemelték, az érvénytelen kikötés nem vált ki joghatást, annak figyelmen kívül hagyásával kell a felek közötti elszámolást elvégezni, így a kezelési költségként általuk az alpereseknek megfizetett teljes összeg részükre visszajár. Másodlagos fellebbezésükben további 204 473 Ft megfizetésére kérték kötelezni az alpereseket, amely a 2010. 05. 01. és 2014. 08. 01. között általuk kifizetett kezelési költség összege. E kérelmüket az elsődleges fellebbezésben előadottakkal indokolták.

Az alperesek fellebbezése a kereset elutasítása irányult. Fellebbezési érvelésük szerint a kölcsönszerződésben a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerinti költségelemek egyértelműen meghatározásra kerültek, így téves az elsőfokú bíróság megállapítása, miszerint a Hpt. 2010. június 11-i módosításáig kezelési költség megalapozottan nem volt felszámítható. Álláspontjuk szerint önmagában az a körülmény, hogy a jogszabály korábbi megszövegezése a kezelési költséget a szerződési költségek körében nem nevesítette, nem eredményezheti annak megállapítását, hogy az nem válhatott a szerződés részévé, avagy tisztességtelen, a jogszabály-módosítással a jogalkotó csupán elismerte azt a tényt, hogy a kezelési költség automatikusan a szerződés részévé válik. Kiemelték, a kezelési költség költségjellegű hiteldíjelem, az a hitelezés adminisztrációjáért felszámított költségátalány, amit a bankok ügylettípusonként átalány formájában számítanak fel.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet ellenérdekű fél fellebbezésével érintett rendelkezéseinek helybenhagyására irányult.

A felperesek fellebbezése **alaptalan**, az alperesek fellebbezése **alapos**.

A peres felek fellebbezése kizárólag az elsőfokú bíróság ítéletének kezelési költségre vonatkozó rendelkezését érintette, így az ítélet tábla az elsőfokú bíróság határozatát ebben a körben bírálta felül.

A felperesek egyfelől arra figyelemmel kérték a szerződés kezelési költséggel kapcsolatos feltétele semmisségének megállapítását, mert az álláspontjuk szerint lehetetlen feltételnek tekinthető, másfelől hivatkoztak e feltétel tisztességtelenségére.

A jelen ügyben alkalmazandó 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 228. § (3) bekezdése szerint az érthetetlen, ellentmondó, vagy jogellenes feltétel semmis; az ilyen feltétellel kötött szerződésre a részleges érvénytelenség szabályait kell alkalmazni. A felperesek sem az elsőfokú eljárás során, sem a fellebbezésükben nem jelölték meg, mire tekintettel ítélik a kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezést lehetetlen feltételnek, keresetüket e tekintetben nem indokolták, az erre vonatkozó álláspontjuk indoka az eljárás során tett személyes előadásukból sem volt megállapítható, a peradatok alapján pedig sem jogi, sem fizikai lehetetlenségre utaló körülmény ezzel összefüggésben nem merült fel. Miután a felperesek a lehetetlenséget állító érveiket nem fejtették ki, arra vonatkozóan még tényelőadást sem tettek, az ítélet tábla sem tud érdemi érveket felhozni a felperesek álláspontjának megalapozatlanságára, csupán megállapítja, hogy a támadott szerződési kikötés nem lehetetlen feltétel.

A felperesek a perbeli szerződés II.2. pontjának semmisségét a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére alapították, ez a törvényi rendelkezés azonban a jelen jogvitában nem alkalmazható. Valamely szerződés vagy szerződési feltétel érvénytelensége ugyanis a szerződéskötés időpontjára vetítve vizsgálható, mivel az érvénytelenség immanens tartalmi eleme az, hogy a szerződés vagy annak egy része már a szerződés megkötésének időpontjában valamilyen jogi hibában szenved. Ennek megfelelően a perbeli szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélése során a Ptk. szerződéskötéskor, azaz 2004. február 3. napján hatályos rendelkezései az irányadók. A Ptk. akkori 209. § (1) bekezdése a szerződési feltétel megtámadhatóságát tette lehetővé annak tisztességtelenségére hivatkozással függetlenül attól, hogy az érintett szerződés fogyasztói jellegű volt-e vagy sem. A felperesek a Ptk. 236. § (1) bekezdése szerinti egy éves megtámadási határidőt elmulasztották, tekintettel azonban e határidő elévülési jellegére (Ptk. 236. § (3) bekezdés), figyelemmel továbbá arra, hogy az alperesek elévülési kifogással nem éltek, a bíróság a megtámadási határidő elmulasztását nem vehette figyelembe (Ptk. 204. § (3) bekezdés), s így érdemben vizsgálta, hogy megállapítható-e a perbeli szerződés II.2. pontjának tisztességtelensége.

A Ptk. 209/B. § (1) bekezdése a jóhiszeműség és a tisztesség elvét sértő olyan kikötést minősítette tisztességtelennek, amely az egyik fél jogait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul hátrányosan határozta meg. A Ptk. 209/B. § (5) bekezdése kivételt fogalmazott meg a fenti főszabály alól annak kimondásával, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatást és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető. Kölcsönszerződésnél - a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerint visszafizetése. Ez utóbbinak bankkölcsönszerződés esetén tartalmaznia kell a folyósított kölcsönösszeg kamatát is a Ptk. 523. § (2) bekezdése értelmében, ez azonban - a szerződési jog alapvetően diszpozitív jellegéből és a szerződési szabadság elvéből (Ptk. 200. § (1) bekezdés) következően - nem jelenti azt, hogy az ellenszolgáltatás a tőkén és a kamaton felül ne tartalmazhatna az adós részéről teljesítendő egyéb fizetési kötelezettséget is. Lényeges ebből a szempontból, hogy a kamatot az adós a kölcsönösszeg, mint idegen pénz használatáért fizeti, amely használati díj hivatott ellentételezni egyfelől a hitelezőnek azt a tisztas üzleti hasznát, amelynek elérése érdekében köti a maga részéről a kölcsönügyletet, másfelől az általa vállalt - az adós teljesítőképességében, és ezáltal a kölcsön visszafizetésében rejlő - kockázatot. Bankkölcsön esetén ezen felül a hitelező szolgáltatása magában foglalja az adós hitelképességének vizsgálatával, a kölcsönszerződés előkészítésével, a folyósított kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével és az esetleges behajtással kapcsolatos intézkedéseket is (1996. évi CXII. törvény 2. számú melléklet I. 10.3. pont). Ezeknek az adminisztratív jellegű szolgáltatásoknak a költségét a hitelező vagy az ügyleti kamatba beépítve érvényesíti, vagy külön nevesítve kezelési költség címen tart arra igényt. Mindebből következően a kezelési költség a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásának körébe tartozik, a hitelintézet által nyújtott szolgáltatás (kölcsönnyújtás) ellenértékének egyik eleme (BDT2012. 2739.), következésképpen az arra vonatkozó általános szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha megszüvegezése nem egyértelmű, nem érthető. A perbeli szerződés kezelési költségre vonatkozó kikötésének megszüvegezése azonban egyértelmű, annak alapján a felperesek számára is érthető lehetett, hogy az ügyleti kamaton felül ilyen címen is terheli őket fizetési kötelezettség, és annak induló mértéke tekintetében sem merülhetett fel kétségük, erre maguk sem hivatkoztak.

A fentiekre figyelemmel a Ptk. 209. § (5) bekezdésének korlátozó szabálya folytán a kezelési költség - mint egyértelműen, mindkét fél számára érthetően megszüvegezett, ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötés - a bíróság által érdemben - a kikötés tisztességtelenségének megítélése szempontjából - nem volt vizsgálható. Ez egyben azt is jelenti, közömbös, hogy a Hpt. kezelési költségre vonatkozó szabályai mely időpontban és hogyan módosultak, ahogyan az is, hogy a felperesek milyen összegű kezelési költség megfizetésére voltak kötelesek.

Megjegyzi az ítéletábra, a kezelési költség alperesek általi egyoldalú módosítását lehetővé tevő szerződési kikötés tisztességtelenségére a felperesek nem hivatkoztak, az alperesek egyébként e jogukkal a felperesekre nézve kedvező tartalommal éltek, a kezelési költség mértékét ugyanis csökkentették.

Minderre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét annak megfellebbezett részében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása folytán a felperesek teljes egészében pervesztesek lettek, így a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek a 723 249 Ft összegű pertárgyérték alapul vételével az alperesek javára perköltséget fizetni. Ennek megfelelően az ítéletábra az alperesek által fizetendő

perköltségre vonatkozó rendelkezés mellőzése mellett felemelte a felperesek által az alperesek részére fizetendő, ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltség összegét, amelyet a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján határozott meg. A felperesek pervesztességükre figyelemmel viselni kötelesek az általuk lerótt elsőfokú eljárási illeték összegét is (Pp. 78. § (1) bekezdése, 1990. évi XCIII. tv. 42. § (1) bekezdés a) pont, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (Kmr.) 13. § (2) bekezdés).

A felperesi fellebbezés sikertelenségére tekintettel a felperesek viselik egyfelől a saját fellebbezésük pertárgyértékéhez igazodóan felmerült és általuk lerótt fellebbezési eljárási illetéket (24 300 Ft), másfelől kötelesek megfizetni az alperesek fellebbezési eljárással kapcsolatos költségeit, amely az alperesek által lerótt fellebbezési eljárási illetékből (33 600 Ft), valamint a jogi képviselőjük ellátásával kapcsolatban megállapítható, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint meghatározott mértékű ügyvédi munkadíjból áll. Az alpereseket megillető ügyvédi munkadíj meghatározása során az ítéletábra figyelemmel volt arra, hogy az alperesek mind a saját, mind a felperesek fellebbezése tekintetében pernyertesnek bizonyultak, így e tekintetben a perköltségszámítás alapja a teljes fellebbezési pertárgyérték, azaz 723 249 Ft.

Szeged, 2016. április 27.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró